

Cigány népismereti feladatlapok II.

– CIGÁNY NÉPISMERETI TOTÓ ÁLTALÁNOS ISKOLÁSOK SZÁMÁRA –

A cigányok története

01. Az eredetmonda szerint milyen állatokból lettek a cigányok?
1 = rákokból 2 = madarakból x = farkasokból _____
02. Mit jelent a „roma” szó?
1 = cigány férfi (így szólítják meg) 2 = rossz nő (így szidják)
x = cigány gyermek (így szólnak rá, ha rendetlenkedik) _____
03. Mióta léteznek a cigányok?
1 = a világ teremtése óta 2 = több mint kétezer éve
x = körülbelül ötszáz esztendeje _____
04. Honnan származnak a cigányok?
1 = Noétól 2 = a fáraóktól x = a dravidák köréből _____
05. Hol volt a cigányok őshazája?
1 = Afrikában 2 = Indiában x = Görögországban _____
06. Mik a legrégibb foglalkozásaik?
1 = öntözéses földművelés, ehhez csatornák és gátak építése
2 = írnokok és mérnökök voltak a fáraó szolgálatában
x = kézművesipar, kereskedelem, szórakoztatás _____
07. Milyen társadalmi szervezetben éltek a cigányok ősei?
1 = törzsi-nemzetségi szervezetben 2 = hűbéri láncban
x = kasztok közötti munkamegosztásban _____
08. Milyen vallásuk volt kezdetben (legkorábban, legelőször!)?
1 = természetimádat 2 = sokistenhit x = kereszténység _____
09. Miért hagyták el az őshazát?
1 = a bizánciak elcsábították asszonyaitokat, értük harcoltak
2 = a külső támadások miatt békésebb tájakra vándoroltak
x = olyan országot kerestek, ahol szabad lopni _____
10. Miért nevezték a „fáraó népe”-nek a cigányokat?
1 = azt hitték, hogy Egyiptomból jöttek és zarándokok
2 = a fáraó levelével igazolták, hogy Afrikában barnultak le
x = mindig fára másztak („fára ó, cigány!” - kiáltották), ha bajba kerültek _____
11. Mikor volt az első cigány világkongresszus?
1 = 1942-ben 2 = 1971-ben x = 1991-ben _____
12. Milyen a cigány zászló?
1 = kék-fehér-piros, közepén zöld tölgyfalevéllal
2 = kék-sárga, közepén indiai lótuszvirággal
x = kék-zöld, közepén vörös kocsikerékkel _____

Cigány irodalom

13. Mit nevezünk cigány irodalomnak?
 1 = Nem cigányok által a cigányokról írt művek összességét.
 2 = A cigányok által nem cigányokról írt művek összességét.
 x = A cigányok által alkotott írásművek összességét.

14. Melyik évszázadban kezdődött hazánkban a cigány írásbeliség?
 1 = XVIII. 2 = XIX. x = XX.

15. Ki adta ki az első cigány szótárt Magyarországon?
 1 = Sági Balogh Jancsi primás 2 = József Károly főherceg
 x = Horváth Rudolf cigányfégyenc

16. Mióta beszélhetünk cigány irodalomról?
 1 = több mint kétezer éve 2 = a XIX. század közepétől
 x = 1969/70-től kezdődően

17. Ki készítette el az első cigány nyelvű Biblia-fordítást?
 1 = Lakatos Menyhért 2 = Bari Károly x = Choli Daróczi József

18. Mit csinál a cigány mesehős földi és földöntúli ellenségeivel?
 1 = Véres párviadalban legyőzi őket.
 2 = Túljár az eszükön, mindig becsapja őket.
 x = Elbújik előlük, mert tudja, hogy sose győzhet.

19. Ki írta a *Füstös képek* című szociografikus regényt?
 1 = Lakatos Menyhért 2 = Osztójkán Béla x = Choli Daróczi József

20. Ki írta az *Átyin Jósának nincs, aki megfizessen* című regényt?
 1 = Lakatos Menyhért 2 = Osztójkán Béla x = Choli Daróczi József

21. Ki adott ki *Megváltásért – som* címmel verseskötetet?
 1 = Bari Károly 2 = Rostás-Farkas György x = Choli Daróczi József

22. Ki alkotta a *Csontfehér pengék között* című kötetet?
 1 = Bari Károly 2 = Rostás-Farkas György x = Choli Daróczi József

23. Ki írta a következő költői hitvallást?:
*nagy üzenetet viszek: aranypecsétés levelet címzett
 a Mindenség szívében
 egy nép!*
 1 = Bari Károly 2 = Rostás-Farkas György x = Choli Daróczi József

24. Mi a címe a nemzetközi cigány himnuszoknak?
 1 = Pádure vergyé 2 = Opre roma x = Rom sam

25. Sorold fel (írd le) az általad ismert cigány írók és költők neveit!

Cigány hagyományok

26. Melyik volt *indiai* a cigányok közismert természeti jelképei közül?
 1 = kamilla 2 = lótusz x = tölgyfaág

27. Miből készültek a vándorló cigányok sátorponyvái?
 1 = kendervászonból 2 = lóbborból x = gyapjuszövetből

28. Mivel fedték be putrijaikat a cigányok?
 1 = lószőrpokróccal 2 = szalmagúzzsal x = faszindellyel

29. Milyen ételek a leginkább kedvelték a cigányok körében?
 1 = húsételek 2 = bokoilyi x = tejberizsa

30. Milyen húst sütöttek, ha nem volt kacsa, liba, tyúk
1 = varjút 2 = verebet x = vadászeselyűt _____
31. Mitől függ a cigány férfiak kalapjának a színe?
1 = attól, hogy milyen törzshöz tartoznak
2 = attól, hogy milyen kalapot lehet venni a vásárban
x = attól, hogy mi a kedvesük kedvenc színe _____
32. Miért szeretik tetoválni magukat a cigányok?
1 = mert a tetoválás megvédi őket az ártó szellemektől
2 = mert a tetoválás megelőzi a bőrbetegséget
x = mert a tetoválás régen a királyok bőrdíszje volt _____
33. Mit jelent magyarul a *Bari* cigány név?
1 = Nagyon jó 2 = Baromka x = Nagy _____
34. Mi e legősibb keresztelési szokás a cigányoknál?
1 = a folyó vízében fürösztik meg az újszülöttet
2 = borral mossák le, mert a szesz fertőtleníti, ne legyen beteg
x = anyatejjel keresztet rajzolnak a homlokára _____
35. Mit jelent az, ha valaki *galamb*bal álmodik?
1 = levelet fog kapni 2 = menekülni („elrepülni”) kell
x = a kedvese másnap meg fogja szöktetni _____
36. Melyik a hagyományos (ősi) cigány foglalkozás az alábbiak közül?
1 = kovács 1 = takács x = tormatermesztő _____
37. Sorold fel az általad ismert cigány gyermekjátékokat!
(Nevezd meg, hogy mik voltak azok! Legalább hármat!)
- _____
- _____
- _____

KIT TUD TÖBBET A ROMÁKRÓL?

Javítási kulcs

Történet		Irodalom		Hagyomány	
01. jó tipp: 2	1 pont	13. jó tipp: x	1 pont	26. jó tipp: 2	1 pont
02. jó tipp: 1	1 pont	14. jó tipp: x	1 pont	27. jó tipp: 2	1 pont
03. jó tipp: 2	1 pont	15. jó tipp: 2	1 pont	28. jó tipp: 2	1 pont
04. jó tipp: x	1 pont	16. jó tipp: x	1 pont	29. jó tipp: 1	1 pont
05. jó tipp: 2	1 pont	17. jó tipp: x	1 pont	30. jó tipp: 1	1 pont
06. jó tipp: x	1 pont	18. jó tipp: 2	1 pont	31. jó tipp: 1	1 pont
07. jó tipp: 1	1 pont	19. jó tipp: 1	1 pont	32. jó tipp: x	1 pont
08. jó tipp: 1	1 pont	20. jó tipp: 2	1 pont	33. jó tipp: x	1 pont
09. jó tipp: 2	1 pont	21. jó tipp: 2	1 pont	34. jó tipp: 1	1 pont
10. jó tipp: 1	1 pont	22. jó tipp: x	1 pont	35. jó tipp: 1	1 pont
11. jó tipp: 2	1 pont	23. jó tipp: 1	1 pont	36. jó tipp: 1	1 pont
12. jó tipp: x	1 pont	24. jó tipp: 2	1 pont	37. elérhető max.	5 pont
		25. elérhető max.	6 pont		

Értékelés:

AZ ELVÁRT ÉS AZ ELÉRHETŐ PONTOK SZÁMA:

38-50pont

— A 25. (irodalom) feladat esetén figyelembe kell venni, hogy maga a feladatlap (totó) öt cigány író és költő nevét tartalmazza, tehát a tanuló akkor kaphatja meg az elvárt 1 pontot, ha ezt az öt nevet ide „lemásolja”. (Ha ezeknek csak egy részét írja le, de a helyezés eldöntése függ ettől a feladattól, akkor adható egyötöd, kétötöd... stb. töredékpont.) A további (a megnevezetteken felüli) írók és költők ne-

- veire plusz pontok járnak, de összesen legfeljebb plusz öt pont, tehát mindösszesen maximum 6 pont adható a feladatmegoldásra.
- A 38. (hagyományok) feladat esetén elvárt, hogy legalább három hagyományos cigány gyermekjátékot meg tudjon nevezni a tanuló, ezért érdemel 1 pontot. (Ha ennél kevesebbet nevez meg, de a helyezés eldöntése függ ettől a feladattól, akkor adható egyharmad vagy kétharmad pont.) Minden további gyermekjáték megnevezése plusz pontot érdemel, de összesen legfeljebb plusz öt pont, tehát mindösszesen maximum 6 pont adható a feladatmegoldásra.
 - 7-8. osztályos tanulók esetén 40 pont fölött mindenki jutalmat érdemel, de legalább az első három helyezettet jutalmazunk meg akkor is, ha a pontszámok alacsonyabbak.
 - 5-6. osztályos tanulók esetén 30 pont fölött mindenki jutalmat érdemel, de legalább az első három helyezettet jutalmazunk meg akkor is, ha a pontszámok alacsonyabbak.
 - 3-4. osztályos tanulók esetén 20 pont fölött mindenki jutalmat érdemel, de legalább az első három helyezettet feltétlenül jutalmazunk meg.
 - A lényeg a játékos versengés és az elismerés (szóbeli dicséret) azért, hogy már sokat tudnak a velünk együtt élő cigányokról, s ezen a vetélkedőn is sok ismeretet szereztek, ami segít abban, hogy jobban megismerjük és megértjük egymást.

FELADATOK CSOPORTOK KÖZÖTTI VETÉLKEDŐKHOZ ÁLTALÁNOS ISKOLÁK SZÁMÁRA

Történelem – Irodalom – Hagyomány

- T/1.** Hol volt a cigányok őshazája?
Írjátok fel egy papírra, utána mutassátok fel a papírt!
- T/2.** Mik a cigányok legrégebbi foglalkozásai?
(Írjátok fel egy papírra, utána mutassátok fel a papírt!)
- T/3.** Mikor és hol volt az első cigány világkongresszus? Mi mindenről döntött?
(Írjátok fel egy papírra, utána mutassátok fel a papírt!)
- I/1.** Énekeljétek el egy cigány népdalt, vagy játsszátok el egy cigány mese rövid jelenetét! (Az előző csoport produkcióját nem ismételhettek, ezért a csoportok sorsszámot húznak, és maximum egy perc gondolkodási időt kapnak bemutatójukhoz)
- I/2.** Ki írta az alábbi sorokat? (Tételhúzás alapján.) Pl.
*a) nagy üzenetet viszek: aranypecsétes levelet címzett
a Mindenségnek szívében/egy nép!*
*b) Uram, Ady Endre, százszor idézett/mágusvezér
add rám varázslatos palástodat,
hogy megkövetelhessem magyarságom –*
*c) fölragyogtam és/leitérdeltem/de magamat
soha/föl/nem/szeleteltem*
 d)... (bármely megismert további idézet a költői hitvallásokból).
- I/3.** Énekeljétek el együtt (valamennyi csoport közösen) a nemzetközi cigány himnusz!
- H/1.** Meséljétek el (tételhúzás alapján), hogyan készült, milyen volt?:
 a) a sátor b) a kalyiba c) a putri d)... (bármely más cigány lakóhely)
- H/2.** Ismertessétek (tételhúzás alapján) a cigány étel receptjét!
 a) a sündisznó nyáron b) bokolyi c) csemege étel(ek)
 d)... (bármely más cigány étel, amit már ismernek)
- H/3.** Játsszátok el egy hagyományos cigány gyermekjátékot! (Az előző csoport produkcióját ismételni nem lehet, ezért a csoportok sorsszámot húznak, és maximum egy perc gondolkodási időt kapnak.)

KI TUD TÖBBET A ROMÁKRÓL? – CSOPORTOK KÖZÖTTI VETÉLKEDŐ

Értékelés

- T/1.** Minden értékes adatra pontot adunk. Pl. *India* = 1 pont, *Észak-Nyugat India* = 3 pont stb. Ha közlik az *Indus* folyót és annak őshazabeli mellékfolyóit (*Dzselum, Csenab, Ravi, Szatledzs, Beasz*), továbbá az őshaza centrumát: *Pandzsab* állam, s a vele határos őshazabeli *Szindh, Kashmir, Dzsammu, Radzsasztán, Gudzsarát* államokat, mindegyik plusz pontokat érdemelnek.
Javasolt maximális pontszám csoportonként **10 pont**
- T/2.** Minden hagyományos cigány foglalkozás megnevezésére pontot adunk. javasolt maximális pontszám csoportonként **10 pont**
- T/3.** *1971 – London* (2 pont), döntés a *cigány írásbeliségről* (2 pont) és a *cigány himnuszról* (2 pont). Minden további helytálló adat pontot ér. Javasolt maximális pontszám. **10 pont**
- I/1.** Az előadás minőségétől függően javasolt maximális pontszám csoportonként **10 pont**
- I/2.** A költő nevének pontos közlése 2 pont, a vele kapcsolatos további információk közlése (pl. Mi a vers címe?, Milyen más verseit ismeritek?, Mit tudtok még róla? stb. kérdésekre adott válaszok) plusz pontot érnek. Javasolt maximális pontszám **10 pont**
- I/3.** Kíváncsi külön-külön is megfigyelni az egyes csoportok közreműködését a nemzetközi cigány himnusz elnevezésében, ha azonban az összteljesítmény szívdertő, javasolt valamennyi csoport számára megadni a maximális pontszámot. Javasolt max. pont **10 pont**
- H/1.** Minden értékelhető adat pontot ér. Javasolt maximális pontszám csoportonként **10 pont**
- H/2.** Minden értékelhető adat pontot ér. Javasolt maximális pontszám csoportonként **10 pont**
- H/3.** A játék ötletességétől, minőségétől függően javasolt maximális pontszám **10 pont**
- A vetélkedő során egy-egy csoport által elérhető maximális pontszám **90 pont****
- Mindegyik csoportot jutalmazunk és megdicsérünk.
- Az első hely esetleges holtversenye esetén cigány népdalokat énekeltetünk plusz pontokért.
- A rendezvényt a gyermekek számára leginkább kedvelt foglalkozással (pl. diszkóval) zárjuk.

(Folytatjuk.)

